

Barcelona 12 de juny de 1925

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVIII Número 2414 — 15 cèntims — Atrassats 30

CORPUS

— Es molt cansat això de repicar
i anar a la processó.

ESTABLIMENTS QUE RECOMANA "L'ESQUELLA"

Grand Liceo CAFÉ RESTAURANT Rbla. del Mig, 3. - Tel. 1420 A. Servei especial a la sortida dels Teatres	I. V. E. Bicycles PLAÇOS - COMPTAT Muntaner, 40 -- Barcelona	LA CENTRO AMERICANA Casa especial en Cafès torrats RAMON BARGUÉS Telèfon 1228 A. Pl. Universitat, 3, Barcelona	Si voleu menjar bé, aneu al CAFÉ RESTAURANT "LA VID" E. CAREÓ Aribau, 16 :: Telèfon 3165 A
Bar Restaurant COSMOS Salonets per a família Plaça del Teatre, 1-Barcelona Telèfon 2794 A	Restaurant Maxim's <i>Rambla del Mig, 37</i> Des de les 6 fins a la matinada dues orquestres Consumacions des de ptes. 1'50	HOTEL RESTAURANT ❖ Casa JUAN ❖ Habitacions des de 4 ptes i Pensió amb desdèjuni des de 12 ptes. Grand confort :: Telèfon 2372 A. Rambla Santa Mònica, 21 i 23	AU "LION D'OR" Cafè : Restaurant : Atraccions "Diners" a 5 pessetes 2, PLAÇA DEL TEATRE, 2
Grand Metro Cafè - Restaurant - Billars Pl. de l'Angel-Via Laietana, 23 T. 2490 A. Salons per a banquets, casaments i bateigs	Hotel Internacional <i>Rambla del Mig, 1-3</i> Esplèndides habitacions « Grand Confort »	Hotel Marina Servei acurat i econòmic Telèfon 2869 A. :: Plaça del Palau, 10 ::	GRAN CAFÉ RESTAURANT = "BARCELONA" = Esplèndid local - Tel. 5100 A. Grans Concerts Pl. Universitat, 1 i Corts, 590

El Gato Negro

Bar - Charcuterie

Rambla del Mig, 36-38 - Tel. 2290 A

SERVEI DE PRIMER ORDRE

Única Casa amb servei de CAFÉ-EXPRES per a tot el públic

PREUS MODERATS

PATI BLAU

PELAI, 1

TEMPORADA D'ESTIU

LLOC FRESC I ELEGANT

Casa de gran renom pel seu riquíssim cafè, gelats i refrescos de totes menes. Grandíols èxit tots els dies del terçet compost pels senyors Escolá,

:: :: Tormo i Cáceres :: ::

BICICLETES

Motos

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

ANTONI LÓPEZ IMPRESSOR

TREBALLS COMERCIALS DE TOTA CLASSE
 EDICIONS ESPECIALS DE GRAN LUXE, ETC.

Olm, 8, Interior

BARCELONA

(A los ocho días)

ANTIPALÚDIC ANTIMELITENSIS

LAVERAN

Cura radical de les Febres palúdiques. Tercianes o Quartianes. Febres de Malta. LAVERAN es ven per totes les Drogueries i Farmàcies.

Per prospectes Casa Segalá, Rbla. les Flors, 14-Barcelona.

Granja Royal Oriente

Rambla del Mig n.º 20

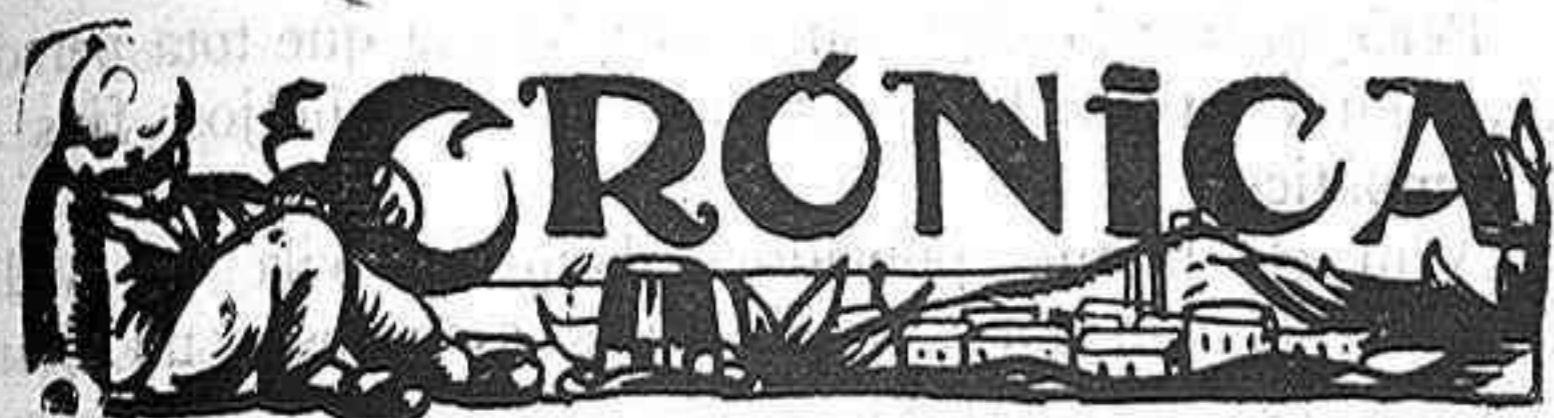
Charcuterie - Pastisseria - Café-Bar

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Els arbres ciutadans

Is senyors del Metropolità són uns senyors arbricides. El senyor Nebot és un senyor arbricidi. Tots els senyors que burxen la terra barcelonina i l'aixequen i la foraden i la martiritzen són uns arbricides. Nosaltres estem sense garanties constitucionals, però mengem, bevem i anem tirant. An els arbres els hi han aixecat totes les garanties constitucionals i constituents, negant-los-hi la terra que els aguanta, i abatent-los quan miraculosament persisteixen en seguir vivint drets i ufanosos.

Després del turment donat als arbres de les Rambles i de tots els carrers, ha arribat la devastació de la Rambla de Catalunya, on hi ha terra, ciment, màquines perforadores, aplanadores, asfaltadores, màquines com monstres anti-diluvians, i marbres i anuncis i parets de fusta, tot, menys arbres. Els que hi havien els han arrencat. Els que donaven ombra ara, caiguts, donen sol. Els que complien amb la ciutat, ara ploren, mutilats, en els magatzems de les fusteries. El Sahara de la Plaça de Catalunya, ja no té cap oasis.

Però resten, davant de "Eldorado" els darrers arbres. Resten els plàtans de les Rambles. Com resisteixen l'escomesa dels homes! Amb quina dignitat, persisteixen en la seva funció ciutadana! Amb quina fortalesa aguanten les ofensives! Prou intenten xuclar-los-hi la saba, tallar-los-hi les arrels, amputar-los-hi les entranyes, injectar-los-hi anèmia i icterícia i totes les malalties de l'agotament. Ells es mantenen fermes, en ofrena a la ciutat.

Avui, els únics que compleixen amb el seu deure cívic són els arbres de les Rambles i aquells quatre arbres de la Plaça de Catalunya, restes de l'antiga vida. A la Rambla s'aguanten damunt del Metropolità. Viuen de foradada, de corrents elèctriques, d'alè de viatger, però viuen. Els de la Plaça de Catalunya, viuen, també, sense por d'aquell camp de Verdun, d'aquella regió devastada, capaç de fer tremolar a l'arbre més ben plantat.

Hem fet tota mena d'homenatges. Els seguirem fent. Però ningú s'enrecordarà d'aquests arbres, que són la guàr-

dia imperial dels arbres, morint abans de rendir-se, d'aquests arbres que continuen servint a la ciutat com uns soldats que no poguessin abandonar el seu lloc. Si la "Protectora dels Animals i les Plantes" pensés en l'heroisme dels arbres, proposaria que a cada plàtan de les Rambles i an els supervivents de la Plaça de Catalunya, els hi possessin una placa commemorativa que digués:

ALS ARBRES HEROIS I CIUTADANS
BARCELONA AGRAIDA

PARADOX

NO HI HA NINGU

En una casa:

—El senyor?

—No hi és.

En una altra casa:

—El senyor?

—No hi és.

En una altra casa:

—El senyor?

—No hi és.

En una altra:

—El senyor?

—No hi és.

En una altra:

—El senyor?

—No hi és.

En una altra:

—El senyor?

—No hi és.

En una altra:

—El senyor?

—No hi és.

En una altra:

—El senyor?

—No hi és.

En una altra:

—El senyor?

—No hi és.

I així en la majoria de cases de Barcelona.

On és, doncs, la gent de Barcelona?

ESTAMPES DEL CAMP

Un "Sant de barri"

III

L'automòbil—un llastimós automòbil de lloguer que saltava per la carretera com si estés empeltat de llagosta—ens ha deixat a l'entrada d'aquesta vila del Vallès a l'hora amable del crepuscle. Diguin el que vulguin, per més que l'hagin desacreditat els poetes, el crepuscle encara fa bonic.

Així com la Seu d'Urgell, i tot el Pirineu català, té color d'escarola—però d'escarola ja amanida, ja servida a taula—el Vallès té color de palla, color de pa torrat, que és el color més fàcil a la màgia dels crepuscles, i el que millor combina amb el terra siena, amb l'ocre, amb el blau, amb el morat, amb el carmí.

Quan nosaltres entrem al poble, ja sumit en la penombra del cap al tard, del campanar de l'església, que encara té un pàl·lid to de rosa de tant com l'ha besat el sol, cau el so d'unes campanades: una campanada profunda, lenta, pausada; una campanada triple, plena de rialles, una altra campanada lenta, profunda; una altra campanada triple...

A la tarda hi ha hagut procesó: els carrers estan plens de roses esfullades. Com que ha plogut—res: un ruixat d'istiu!—aquestes roses estan plenes de fang. Quina imatge, si fóssim poetes, més bonica podríem fer amb la puresa de la flor, el fang vil del carrer, la donzella que seduïda, ja no és donzella més que nominalment, etc., etc. Però com no som poetes ens veiem privats d'aquest goig. Ja és ben trist no ésser poeta!

A la nit hi haurà ball. Ja n'hi ha hagut, però ha sigut tan sols una estona, un aperitiu per al ball del vespre. Tot això es fa en honor de Santa Rita, no sabem si de Càsia, perquè els sants fins a començament del segle XVIII, segle de l'Enciclopèdia i la revolució es van prodigar de tal manera, que ara és difícil distingir uns dels altres.

Santa Rita té una urna en la façana d'una casa qualsevol, en un carrer qualsevol, dit sigui sense ganes d'ofendre. Nosaltres acabem d'arribar a aquesta vila del Vallès i desconeixem els noms dels carrers. En aquest carrer hi ha una drogueria, que és també carniceria; hi ha un estanc, on venen periòdics; hi ha una farmàcia...

Santa Rita és representada en la figura d'una monja, de no sabem quin ordre. Té els ulls com els caps de dues agulles de picar; una pin-

zellada roja li fa de boca. Santa Rita empara a dos infants veritablement repulsius: torçats, caiguts, amb cara d'idiota. Un altre imatger hauria fet dels dos desgraciats dues criatures inefables, netes, boniques, d'aquelles que fan entrar ànsies de protecció al cor més dur i més donat a les aspres vulgaritats de la terra i no als deliquis de l'esperit.

Però no hauria sigut tan exemplar, ja que tota persona verament cristiana ha d'emparar fins als lletjos, fins als no simpàtics.

Avui els humils pobladors d'aquesta vila del Vallès han aixecat, amb llorers, amb brucs, amb roses, un altar a la Santa. Han omplert aquest altar de ciris. I tot el carrer, tota la nit, feien olor de roses, de cera, de llorer.

Quan al barri han sonat els acords d'un vals idiota d'envelat, tota la gent se n'ha anat a ballar. I la Santa, en el seu altar, amb les dues criatures, pobres i lletges, illuminada tan sols per dos ciris—perquè s'ha d'estalviar—s'ha quedat sola. Sembla que, castigada, l'hagin tancat al carrer.

LLUÍS CAPDEVILA

MEQUITA

UN SUSTO

—Dimoni, em creia que se m'havia escapat el lloro!

L'home forçut i el barber migrat

(Conte que podria ésser història com la de David i Goliath)

En pujar un dia a l'autobús, a l'hora de les empenyes, tingueren quatre paraules un home forçut i un home migrat, per protestar aquest de què aquell, valent-se de la seva força—la força bruta—passés al davant de tothom, atropellant-ho tot, sense mirament de cap mena. L'home forçut acabà la qüestió clavant-li un parell de bufetades a l'home migrat, i aquest, naturalment, davant de raons tan convincents, no tingué més remei que callar, sense deixar, però, de prevenir an aquell que ja en parlarien una altra estona si, per atzar, qualche dia se'l trobés entre mans, fatxenderia que l'home forçut ni sisquera es dignà prendre en consideració, limitant-se tan sols a somriure despreciativament.

Pocs dies després, entrà l'home forçut en una barberia i assentant-se tot seguit, demanà que l'afaitessin. Començà un bailet a remullar-lo i, ja a punt de solfa, comparegué el barber, que no era altre que l'home migrat de l'autobús.

L'home forçut, en veure al davant seu al barberet, qui, navalla en mà, es disposava a afaitar-lo, de vermell que estava com un pebrot—com un pebrot vermell—es tornà de sobte més blanc que la paret—la paret era emblanquinada— i féu instintivament l'acció d'alçar-se, ço que el barber impedí posant ràpidament mans a l'obra.

El cert és que el barber no havia pas reconegut, en aquell client passa volant, al seu agressor de l'autobús, car, en apropar-s'hi, estava ja l'home remullat pel bailet i, plena la cara de sabonera, resultava bon xic desfigurada, mes, a mida que el barberet anà avençant en la seva tasca, començà a adonar-se de la fesomia de l'home forçut i, llavors, amb intencionada malícia, continuà la feina, però ben pausadament, entretenint-se tant com podia en resseguir la barba d'aquell home, bo-i passant-li lleugerament la navalla pel coll i pessigollant amb la terrible arma al ganyot de l'home forçut, qui, a cada nova escomesa del barberet, sentia com una mena d'esgarrifança que li arribava fins al mateix moll dels ossos, tement—amb raó—que d'un moment a l'altre la seva ex víctima li donaria el cop de gràcia, degollant-lo com a un xai. Mes, no fou pas així... Acabà de servir-lo el barberet i, somrient, encara raspallà curosament al seu enemic, acompanyant-lo ceremoniosament fins a la porta i acomiadant-lo amb tota gentilesa.

L'home forçut sortí poc a poc de l'establiment i se'n anà caminant penosament, talment com si l'haguessin baldat...

Llavors, el barberet, en espolsar el seient, hi observà certes senyals sospitoses... I, fixant-s'hi bé, pogué comprovar que aquelles senyals evidenciaven senzillament els moments anguniosos que l'home forçut acabava de passar per mor de l'home migrat...

I és que un barber, amb la navalla a la mà, realment imposa...

Heu's aquí la venjança del barberet... Sort de què es tractava d'un home prudent, altrament hauria pogut esdevenir-ne una veritable tragèdia...

Per això cal tenir sempre en compte que en el món no hi ha mai cap enemic despreciable, per esquifit que aquest sigui...

*Entre el barber migrat
i aquell home forçut,
podia fàcilment haver esdevingut
el fet ben conegut*

del petitó David amb el gegant Goliath.

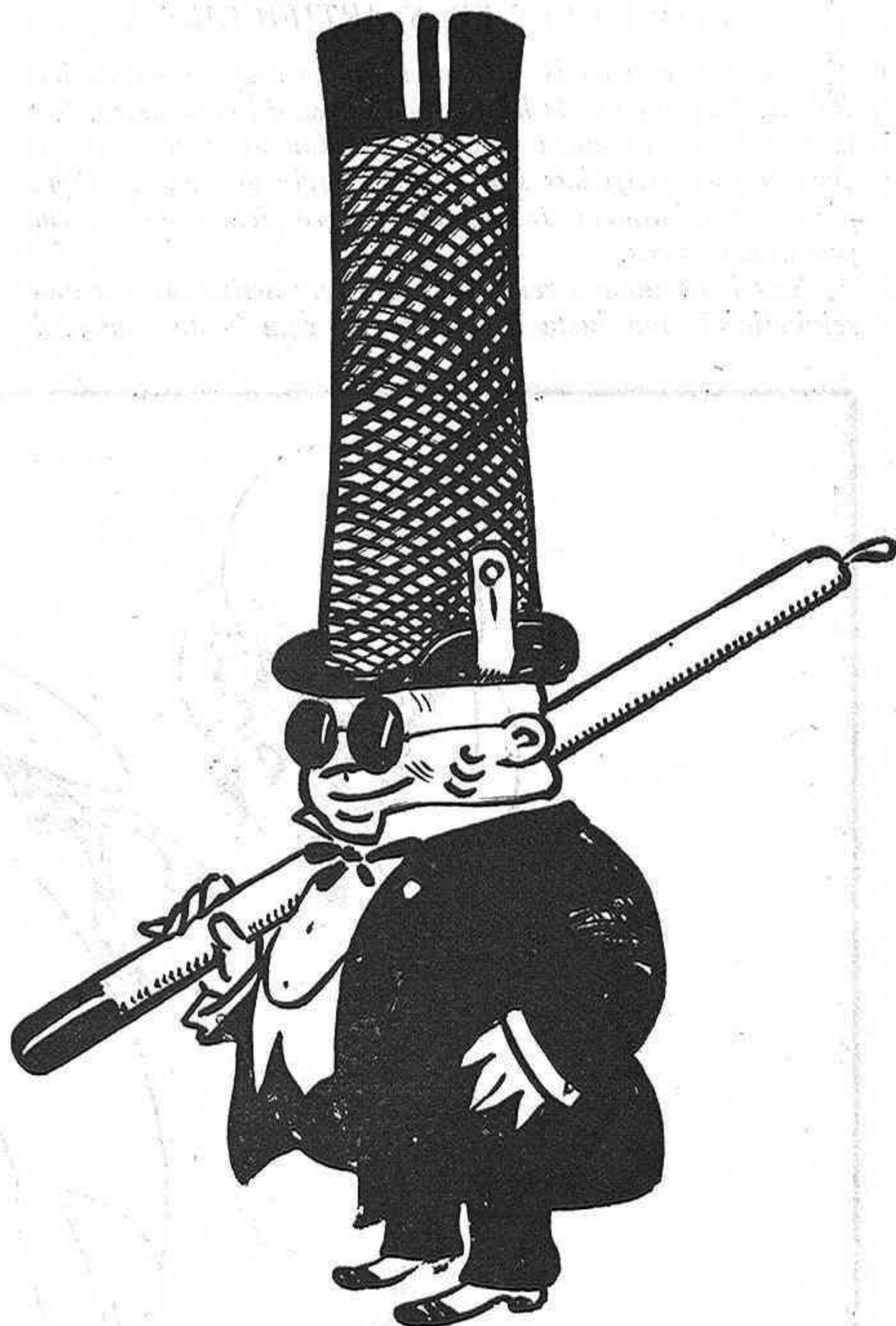
I és que tots som iguals...

Patim de mals instints...

*I, per més que ens ensenyin exemples divins,
seguirem tan coquins...*

Perquè, al cap i a la fi, som uns... mortals.

FIDEL GRIFOL

CORPUS CHRISTI

El ciri més gros.

Els benparlats

Al senyor "Ivon l'Escop"

M'explicava un vell devot
de la "Lliga del bon mot",
que un seu amic de Montgrony
en lloc de dí... allò, diu bony,
i en lloc d'... allò altre, jo't cot.

Molt bé; però a Cabrafiga,
quan s'empipen de debò
en lloc de... morros d'allò
es diuen... morros de figa,
que és igual, si no és pitjò.

FREDERIC GIRONELLA

GLOSARI

ELOGI DELS FOCS ARTIFICIALS

Els focs artificials no són tot l'apreciats que haurien d'ésser. La gent no els hi dona cap mica d'importància. Els savis—una certa mena d'homes que fan de savi— troben que els focs artificials són una cosa frívola, banal, pròpia per a embadaliment de criatures. Però dels savis no cal fer-ne massa cas.

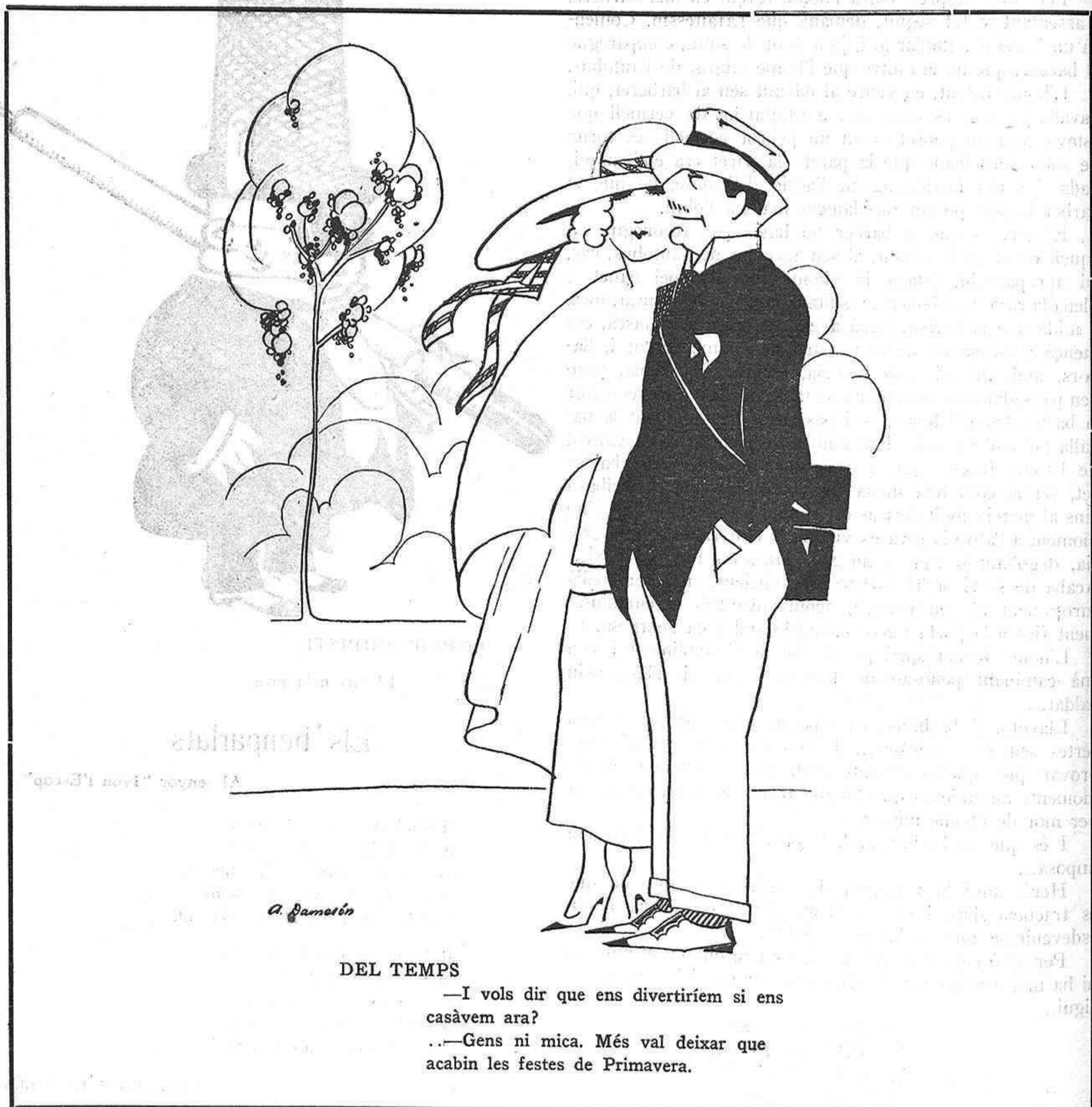
Nosaltres anem a reivindicar els focs artificials. Es una reivindicació tan justa i peremptòria com la de qualsevol

poeta vuitcentista d'aquests que ara, per moda, desenterrèn, i als que seria millor deixar en la tumbra fría.

Us heu fixat en el bonic que fan els coets? En l'aire blau de la nit els coets semblen una rúbrica, una rúbrica sense masses complicacions ni filigranes, una rúbrica escrita amb tinta blava, verda, groga, de color de rosa.

N'hi han, de coets, que són tan bonics com una dona, posem per exemple de boniquesa. I més inofensius que una dona, naturalment, ja que les dones són una mena d'animal als que creiem domèstics, però que, en realitat, estan per domesticar.

N'hi han que puguen grocs, daurats, combant-se com una palma. N'hi han d'altres que es desfan en una pluja d'estrelles verdes, vermelles. N'hi han d'altres que al morir fan una gran claror blanca. I llavors un pensa que el coet no és un coet, o que és un arc voltaic que s'ha tornat boig i s'ha escapat de qualsevol passeig de la ciutat per anar-se'n a visitar la lluna. N'hi han d'altres que fan, quan

A. Gametón

DEL TEMPS

—I vols dir que ens divertiríem si ens casàvem ara?

...—Gens ni mica. Més val deixar que acabin les festes de Primavera.

EL BON NOI

—I què en faré de desgràcies amb aquesta pinta.

són molt enlaire, una petita flamarada, una detonació i desapareixen. Tornen a aparèixer més enlaire, tornen a fer una petita flamarada, una detonació, tornen a desaparèixer. N'hi han d'altres que, en la seda negra de la nit, dibuixen una efimera font de llum, que recorda—als qui les han vist—les fonts de Versalles.

Al camp les flors de la nit són les estrelles, sí, senyor. Però a la ciutat les flors de la nit són els focs artificials. Fan molt bonic els focs artificials!

Llàstima que amb les seves detonacions espantin a la gent, sobretot a la gent de diners. Les detonacions inofensives dels focs artificials, quan no s'està gaire tranquil, sempre es poden confondre amb un requitzell de trets.

VIRAI

Arran de l'abim

Oh, dona dels ulls blaus i el cabell d'or,
la dels llavis vermells com la magrana,
la de la silueta encís del cor,
borró de juventut fresca i ufana!...

Oh, dona, la que dus l'ignorant plor,
la que l'adversitat cerca i demana,
avui ets tu la més formosa flor;
demà, en dolò, un rosari que es desgrana...

Es curta l'existència, és un sospir;
i apart d'una fracció, la més menuda,
tot ell està lligat d'etern sofrir...

Si avui la vida et fos ben coneguda
mai més ja no voldries presumir
ni ésser el que preténs: una perduda.

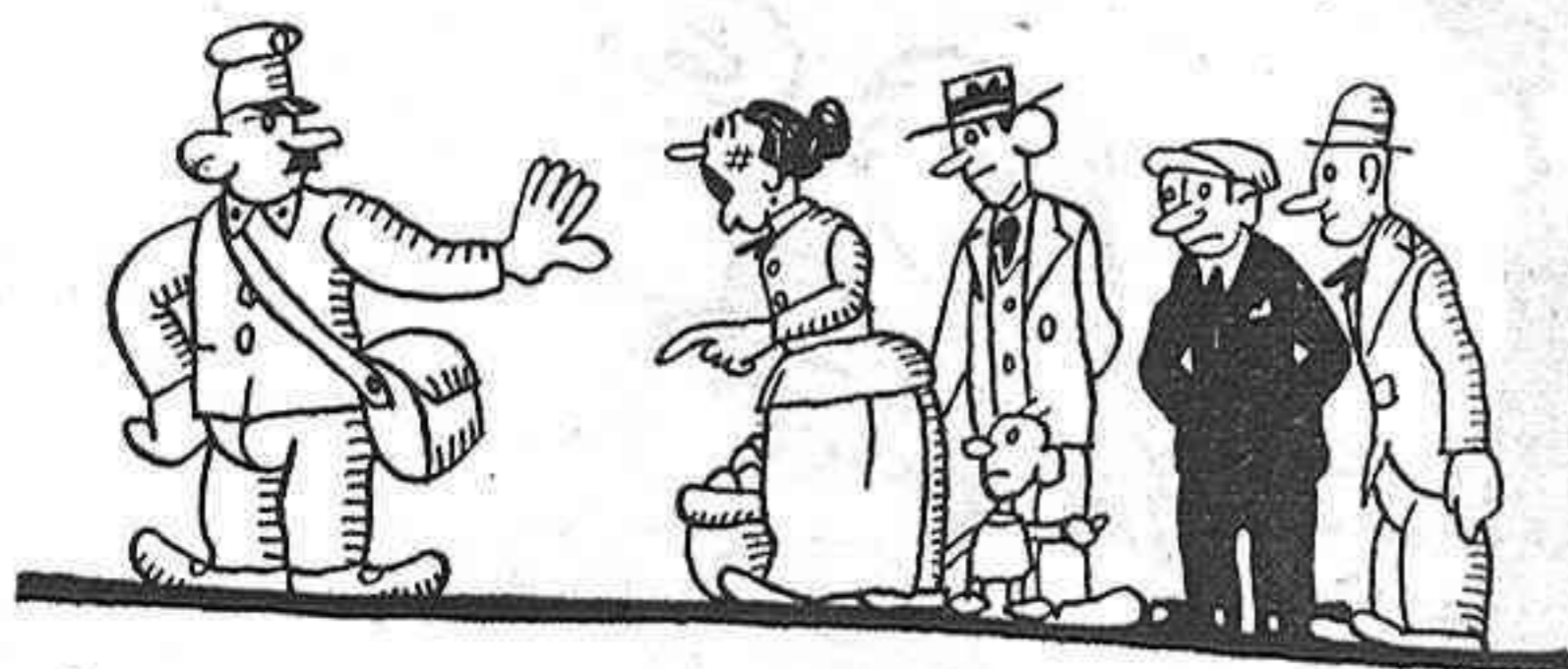
VÍCTOR CANIGÓ

Aquest número ha passat per la censura

VIATGES ENTRETINGUTS, EN TRAMVIA

II

Heu's aquí, però, que el tramvia compareix. Ve amb aquella calma mallorquina de consuetud, brandant-se calmos, però ve. Solament que de rescules, el cotxe motor al darrera. Què deu haver passat? Aquesta pregunta, que és també la pregunta de consuetud que es fan sempre entre tots els que esperen el tramvia, és contestada per un dels

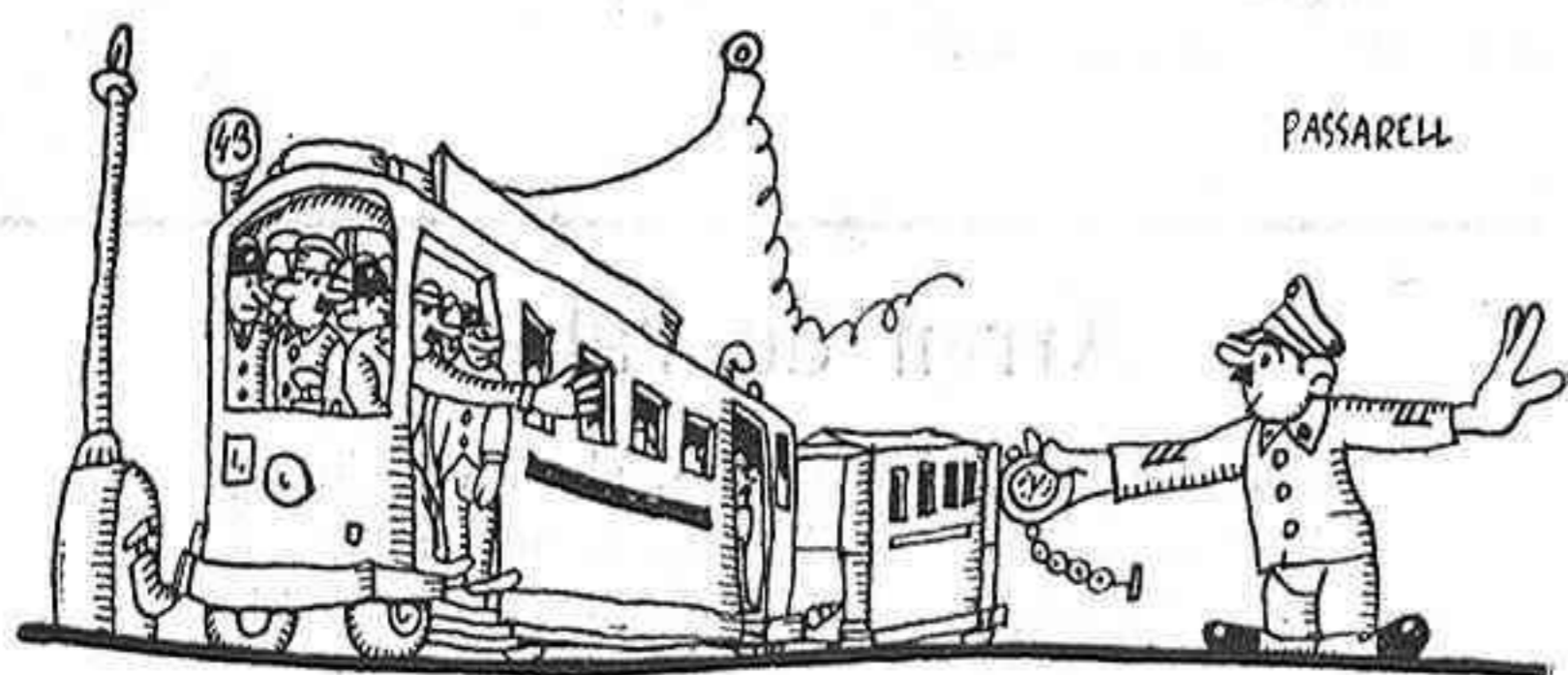

empleats amb un inconcret: "Hi ha hagut averia", que no satisfà a ningú, car com no se sap de quina mena d'averia es tracta, no es pot deduir si hi ha perill d'embarcar-se. Però com que és també una costum dels empleats no respondre pel clar a res del que se'ls pregunta, la gent s'enfila a dalt del tramvia com si res.

Mentrestant aquells són a beure a la taverna del costat de la parada, i a canviar la calderilla per plata. Un d'ells, més compassiu que els altres amb el passatge, enganxa al motor el canó de l'aire per a frenar. Aquell canó de l'aire té la particularitat de què xiula, crida, grinyola i miola igual que un atuell de la T. S. H.. quan es cerca l'onda de Londres. I és molt possible que no serveixi per a res més.

Quan els empleats han fet beguda i cargolat el cigarrer, es disposen a fer la maniobra per a tornar a sortir, aquesta maniobra consisteix en desenganxar el susdit canó, que fa un pet com un aglà, espantador de criatures, en canviar el trolle de direcció... i aleshores, ve un home amb galons, amb el rellotge als dits, a dir que encara és aviat per a marxar. Aquest home és el quefe de moviment!

Passats uns quinze minuts el tramvia arrenca amb gran soroll de ferramenta rovellada i de vidres que trontollen. Camina brandant com una barca. Sembla com si s'anés

a esgavellar d'un cop. I així fins a la primera cantonada on s'atura perquè ha de pujar una dona grossa que porta un monumental cistell d'ous, uns quants caps d'aviram i una col geganta al braç. Que és cas, però! Això és tan sols el començament, car a la cantonada següent també s'atura perquè ha de pujar un pagès colrat del sol, amb una carregamenta formidable d'eines del treball a l'esquena i un altre home que porta una col·lecció de galledes. Sembla que no hi puguin cabre, però al cap d'un moment són enqui-

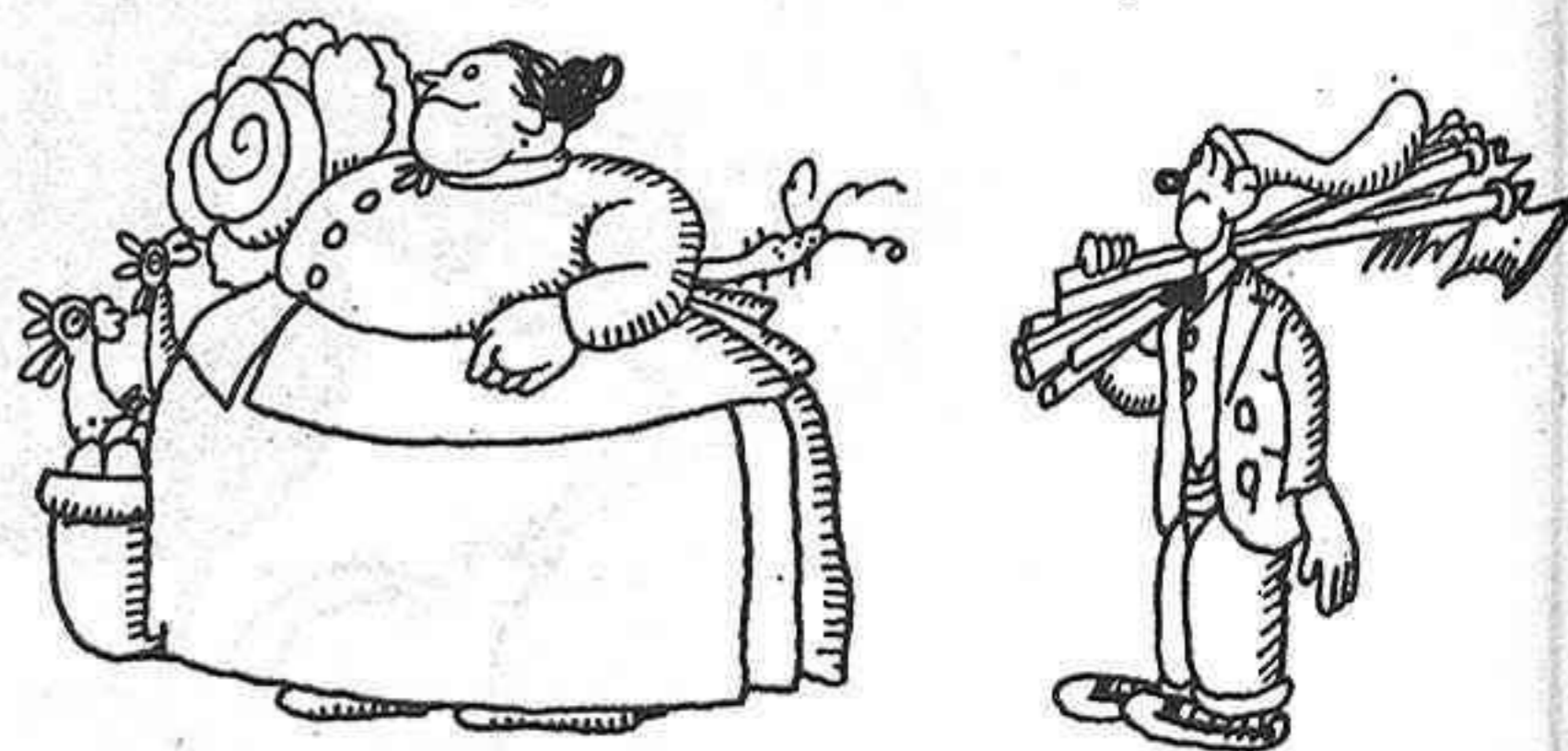
bits, i de les galledes, les eines de pagès i el monumental cistell d'ous no se'n veu res. Misteri!

Al cap d'una estona d'anar en tramvia perdeu la noció de què aneu en tramvia: us fa l'efecte de què aneu en barca.

I perdeu la noció del tramvia. I així que heu perdut la noció del tramvia, ja hi som! Ja tenim *coro*. Perquè el tramvia és la invitació al *coro*. Cantes perquè et gronxes, perquè t'avorreixes, perquè se't fa llarg el viatge—és més llarg un viatge en tramvia que un viatge a París—perquè no saps que fer, perquè sí. I ve allò de què els viatgers sembla que s'ho hagin dit i arrenquin tots a cantar la mateixa cosa. I la mateixa cosa és allò de:

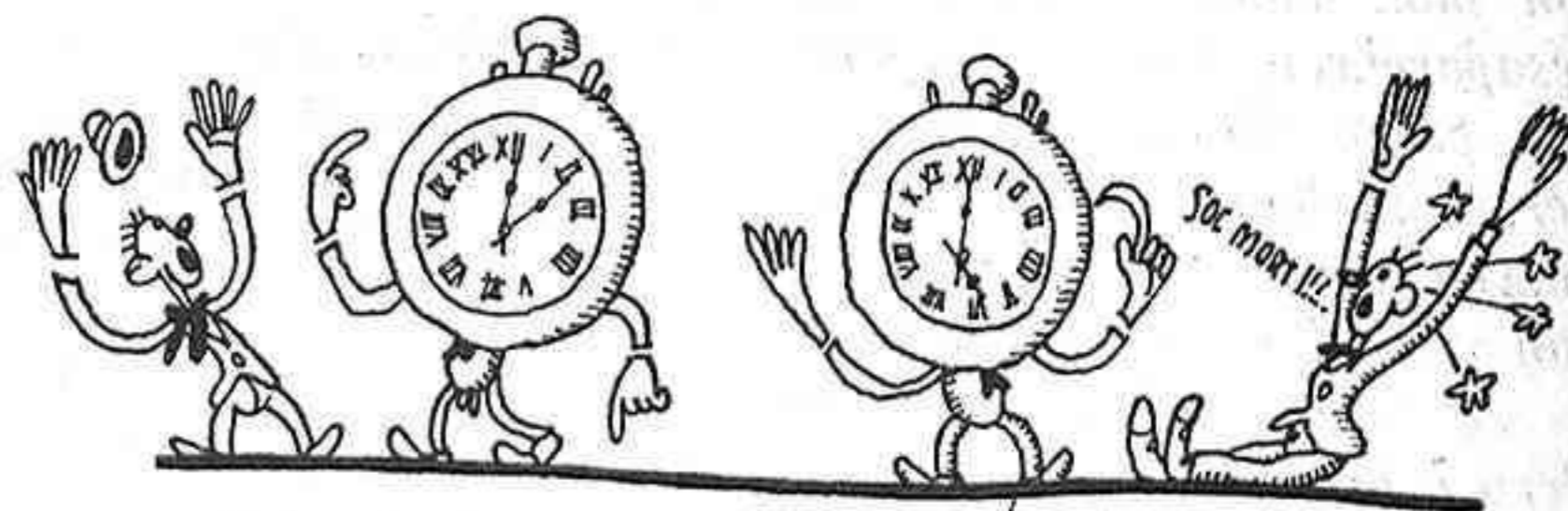
*Dichoso aquel que tiene
su casa a flote,
su casa a flóóóte!...*

Ja deuen saber que això és la *Marina*, aquella òpera tan graciosa. Es la predilecta de tots els que van en tram-

via. Anar en tramvia i no cantar la *Marina* és quedar malament amb el tramvia i amb l'òpera.

Ara bé: al tramvia hi ha una placa indicadora del nombre de passatgers que hi caben asseguts. Són, sinó recordo malament, 32. Doncs, bé, n'hi van el doble o més. Hom no s'explica la desaparició de les galledes, dels atuellers pagsos i els cistells, si no és per art d'escamoteig. I an això afegim-hi que el passadís va ple, i les plataformes. El lletreret indicador és un sarcasme o una ironia de mal gènere. No ens hi capfiquem, i anem endavant, si acàs és possible, i dic si és possible perquè el tramvia continua aturant-se a cada cantonada, i pugen gent i més gent, carregats de trastos i atuellers estraforaris. Ens sembla que quan arribarem a Barcelona (si hi arribem) hi hauran fins passatgers al sostre! Però a la fi arribem a Sant Adrià. Ja era hora! Hem fet unes quinze parades. En arribar-hi, prou viatge i

prou article. Acabem, doncs, dient, que de la sortida ençà, comptant els quinze minuts passats *maniobrant*, a l'estació han transcorregut uns quaranta cinc minuts, per tant no es pot negar que és tot un record de l'anar a poc a poc. An aquest pas és molt probable que d'aquí vuit o deu dies arribem a Barcelona.

AYAM

AFORISMES D'ACTUALITAT

«Les trampes sempre són trampes».

Us heu cenyit la cabellera

Us heu cenyit la cabellera
i satisfeta heu somrigut
car en la gràcil volandera
hi heu cenyit la joventut.

Les il·lusions avalotades
eren rulls d'or en temptació;
les heu cenyit totes plegades
i n'heu fet sols una il·lusió.

Cada donzell us feia riure
i per tots ereu enlluernant,
ara tan sols desitgeu viure
amb la il·lusió d'un sol amant.

Us heu cenyit la cabellera
i el vostre seny també heu cenyit;
la vida ja no és tan lleugera,
té cada cosa un nou sentit.

Ja no penseu en les joguines
ni en saltà i riure; us ha marxat
tota la il·lusió de les nines
per les dels ulls de l'estimat.

Ja sou més dona i més posada
i el món us parla més de ple,
demà ja sereu maridada
sense saber ben bé per què.

L·lavors enyorareu la joia
d'anar amb els rulls avalotats
i enyorareu tornà ésser noia
i saltà i riure a tots costats.

Us heu cenyit la cabellera
i satisfeta heu somrigut
perquè en la gràcil volandera
hi heu cenyit la joventut.

SALVADOR PERARNAU

ROMEA

Pirandello sent una obsessió per l'anormal. Aquesta obsessió es reflexa en tota la seva obra, sobretot en *El barret de cascavells*, en *Com abans, millor que abans*, i en aquest *Enric IV* que ara ens ha traduït molt gentilment en Joaquim Montero.

Els personatges de Pirandello són foscos, tortuosos, aturmentats per una febre que els porta al deliri i a la monstruositat. Els personatges de Pirandello són tots anormals. Això, aquesta influència, aquesta obsessió, s'ha de reflectar per força en l'ambient de la comèdia, ja que són els tipus—es a dir: les individualitats molt fortament acusades—quins creen l'ambient i no l'ambient—com s'ha dit, equivocadament, moltes vegades—

qui crea el tipus. Vet aquí per què les comèdies de Pirandello, des dels famosos *Sis personatges* fins a aquest *Enric IV* d'ara, desconcerten bon xic al públic. Perquè el públic vol veure gent normal al teatre, equilibrada, sana, i no gent anormal, malalta.

Enric IV és, potser, el drama que ens ha semblat més humà de tots els drames que coneixem de Pirandello. Punyents ho són tots, però en els demés Pirandello descobreix massa el *jongleur* que porta dintre. I com el públic està cregut de què un drama és una cosa sèria, i, per consegüent, també ho és un dramaturg, es creu estafat al descobrir que sota el dramaturg s'amagava un rialler home de circ.

Això no passa amb *Enric IV*, malgrat ésser una obra que era com cap altra, fàcil al truc, a l'engany. Per això el públic ha aplaudit aquesta vegada de debò. I és que el teatre és, per damunt de tot, passió.

De la interpretació cal dir que fou molt discreta. Això de la discreció els còmics ho haurien de prendre per un elogi, però no li prenen. Discret és el millor que pot ésser un còmic.

D'entre tots, es distingí el senyor Daví, al que mai havíem vist tan expressiu, tan aplomat, tan segur.

BOB

Coses de teatre

En aquests temps de revista permanent, de revista a tot drap, de revista *non plus ultra*, a l'Argentina ens deixen bocabadats amb les seves decisions en aquesta mena d'assumptes.

Ara sembla que a Buenos Aires, el fill del poeta Lugones, l'amic de Rubén Darío, junt amb el doctor César Viale, estan empenyats en què es clausurin tots els teatres de revistes de per allí. Diuen que la revista és immoral, diuen que té una tendència social dolenta, diuen que un teatre de revistes és una mena d'antra de maniàtics com els fumaders d'opi, on hi an els vells sàdics i els joves amorfes a pensar i sentir i dir porqueries.

Potser tenen raó. Potser van bé. Això de les revistes amb els quadres plàstics que en diuen, amb dones a la fresca, amb llombrigos *a lo vivo*, amb generosa abundància de pits de totes qualitats, fa una mica de fàstic; no per la demostració plàstica que, al capdavant, si no té res d'extraordinari, tampoc té res d'ordinari, sinó per la influència que aquella plàstica produeix entre els del *respectable*. Hi ha subjectes, *senyors de palco*, que quan encenen els llums encara té els ulls sortits i els llavis plens de baves.

Algú no està gaire conforme amb el fill d'en Lugones i el doctor Viale, és clar. Nosaltres ens limitem a dir allò de la sarçuela:

Els uns diuen que sí,
altres diuen que no.
Jo crec que uns o altres
tenen raó.

PENSAMENT

El més gran i més noble, té relació amb el més jussà i barroer, així no hi ha absolutament noble, ni absolutament barroer, ni absolutament isolat; som res del molt i molt del res.

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn

UNA BONA OBRA

Ha començat la publicació periòdica de la *Història de Catalunya*, de N'Antoni Bori i Fontestà.

L'aparició d'una *Història de Catalunya* sempre té una importància gens petita per a nosaltres; però quan aquesta *Història* es llença a la llum amb veritables ganes de fer cultura i d'engrandir l'amor a la terra nostra, als nostres herois, a les nostres epopeies, al nostre passat gloriós, als nostres grans homes, aquesta *Història* pren una importància cabdal.

Ningú més digne, ningú més indicat per a la difusió dels coneixements històrics de la nostra terra que el malaguanyat Bori Fontestà. Ell, el pedagog, és el mestre que sap ensenyar i fer estimar tot ensenyant. Ell, el poeta, és qui sent més fonda i més bella la vida pretèrita de Catalunya; ell l'escriptor, és qui més airosament sap descriure-la. Intercalades en el text s'hi troben les millors poesies dels millors poetes renaixentistes, sempre dintre l'ambient històric. Es una veritable obra patriòtica, i una veritable obra popular, ja que s'editarà en trenta quaderns a un preu ínfim.

Aquesta obra, com explica l'"Editorial Argent" que la publica, no és una *Història* pels homes d'estudi, és més aviat pels joves que encara estudien, aquests joves que encara conserven entremig de les mistificacions de la vida perversa i buida del jovent d'ara, la dignitat del cap i del cor, de la terra i de la raça.

Que aquest jovent no menysprei l'obra d'en Bori y Fontestà, que la estudiï, que la senti. Catalunya hi guanyarà, i ells també.

A cop calent

*Anècdota mèdica de la meva
Llibreta de records.*

Que el doctor C... era un catedràtic de fama i un metge de distingida clientela, tothom ho sabia; que fos, però, un expert psicòleg i un home que no deixava endarrerir els comptes, això ja no era tant del domini públic.

Un cas el retrata de cos enter i prova fins a l'evidència com el doctor C... tenia la mà trencada en l'art difícil de cobrar els honoraris.

S'havia mort el fill d'un popular banquer, al quin assistí en llur darrera malaltia. A la mateixa hora de l'enterrament pogué veure's parat a la cantonada de l'edifici mortuori el cotxe del doctor C... Dins d'ell, quiet i a l'aguait, s'esperava el metge de la casa.

Eixí el dol darrera del cadàver. El pare del difunt, aclapat per la desgràcia, no tingué esma per a figurar al cap del seguici; restà en son domicili.

Quan s'havia allunyat l'acompanyament com a un centenar de metres, el doctor C... sortí de l'amagatall i muntà decidit a casa del banquer. Les portes li foren obertes, car tot el servei el coneixia, i ja davant d'aquell bon home,

atuït per la pena, el doctor C... l'abraçà estretament, i asseguts que estigueren començà la plàtica:

—Cregui, don E..., que el planyo de tot cor. I perquè sóc lleal amic de vostè i perquè conec la grandesa dels seus sentiments, dono ara aquest pas que no el daria si es tractés d'una altra persona a la quina faltessin les belles qualitats espirituals que a vostè l'honoren. Avui, dia d'intensa pena, la imatge del pobre fill seu (que al Cel siga) l'absorbeix en absolut; avui sangra la ferida i avui retrèu-re-li el fill és el natural. Mes els dies passen, i les llagues del cor amb la resignació i el temps s'apellen. I és llavors quan resulta inhumà i cruel el revifar els records dolorosos. Jo he cregut, amic meu, que ara era l'hora més oportuna per a presentar-li els comptes dels meus honoraris. A què venir-li més tard a refrescar la ferida i a esgratinyar-li les entranyes amb remembrances tristes?... Aquí té el compte.

El banquer l'esguardà fit a fit. Els ulls del doctor C... brillaven franca i suaument. El ric escomès s'aixecà d'una revolada; d'un moble proper tragué els diners import de les visites, els allargà a l'astut Hipòcrates i abraçant-lo novament exclamà:

—Gràcies, doctor, gràcies. Vostè és un bon amic que en tot atina; m'estalvia un nou dolor i jo li agraeixo.

No pot pas negar-se que el doctor C... tenia, com diria un tauròfil, bona mà esquerra.

DR. FIORAVANTI

CORPUS

—Diu que aquest any hi van menos atxes.
—Peró hi deuran anar més llumeneres.

Un home desconegut

En Bolinches se'n va. En Bolinches torna a fer les maletes i toca el dos de Barcelona, cap als continents llunyans, cap a l'ample mar, cap a les llarguíssimes vies internacionals, i cap a les carreteres, perquè en Bolinches viatja tan aviat a peu com a cavall.

No saben de qui els parlo? No coneixen al gran Bolinches? Es natural. No deuria esser-ho, però ho és. En Bolinches és l'home desconegut; aquest cognom que porta és un cognom que fa riure: Bolinches! Sembla un nom d'home, eh? No obstant, en Bolinches és una personalitat sèria. És un *globe-trotter*—un rodamón que diguéssim—que ha recorregut de la Ceca a la Meca amb les seves polaines, el seu barret d'explorador i el seu emblema de la solapa, on hi porta un mapa mundial travessat per una fletxa. Aquella fletxa és la trajectòria d'en Bolinches, el gran Bolinches de Bascònia, que porta sota el braç una carpeta amb un sens fi de dedicatòries de presidents de república, de nobles, de poetastres, de savis, de prínceps i de multimilionaris, el pobre Bolinches que escriu memòries dels seus viatges, que passa gana sovint i que coneix la vida desastrosa de varis presiris de varis països.

El *globe-trotter* desconegut, ha tornat a les seves. Ningú se n'ha enterat. No val la pena... Se'n va. Bon vent.

AIXO S'ACABA

Sí, senyors, s'acaba, tal com sona. Es veu ben clar que en vendre Sant Joan els artistes s'arroncen i no s'exposen a fer *exposicions*. Ara mateix no en tenim més que un parell de noves i encara a la mateixa casa, a les "Galerías Layetanas". Es tracta de dues exposicions com els parells que fan els revenedors de pollastres, que n'hi posen un de gras i un de magre. No sé per què la de la senyora Modesta Pérez de Catalàn em sembla una cosa magreta i l'altra, d'en Marian Tur de Montís, la trobo bastant grassona i, sobretot, sana de color.

No està encara del tot formada la senyora Pérez de Catalàn, com a pintora, encara que com a dama ens demostra que sí, en el seu *Auto-retrat*; li manca despreocupació i una miqueta de tècnica i un enfondiment més gran en l'estudi de la figura per arribar allí on es proposa i on em penso que arribarà amb el temps, a jutjar per les belles qualitats d'artista que es descobreixen en les seves pintures, especialment en la còpia de *La dama del abanico*, de Goya, on es veu clarament el camí que pensa seguir. En el bodegó i en les flors s'hi troba la pintora més ample que en la figura i treballa amb major desembaràs, aconseguint fer coses boniques, com *Una síndria*, *Centre amb flors* i *Paisatge de Canàries*, la pintura més encertada de la colla, pel meu gust, i la que millor senyala el temperament de l'artista.

En quant al pollastre gras de la parella, o sia l'exposició d'en Tur de Montís, cal dir que la pintura llur encara no està feta del tot, però pot assegurar-se també que porta el seu autor empenta per a ésser un gall de primera en el camp de la pintura, car es tracta d'un jovencell de dinou anys. que pinta com un home de trenta... que ho fes bé.

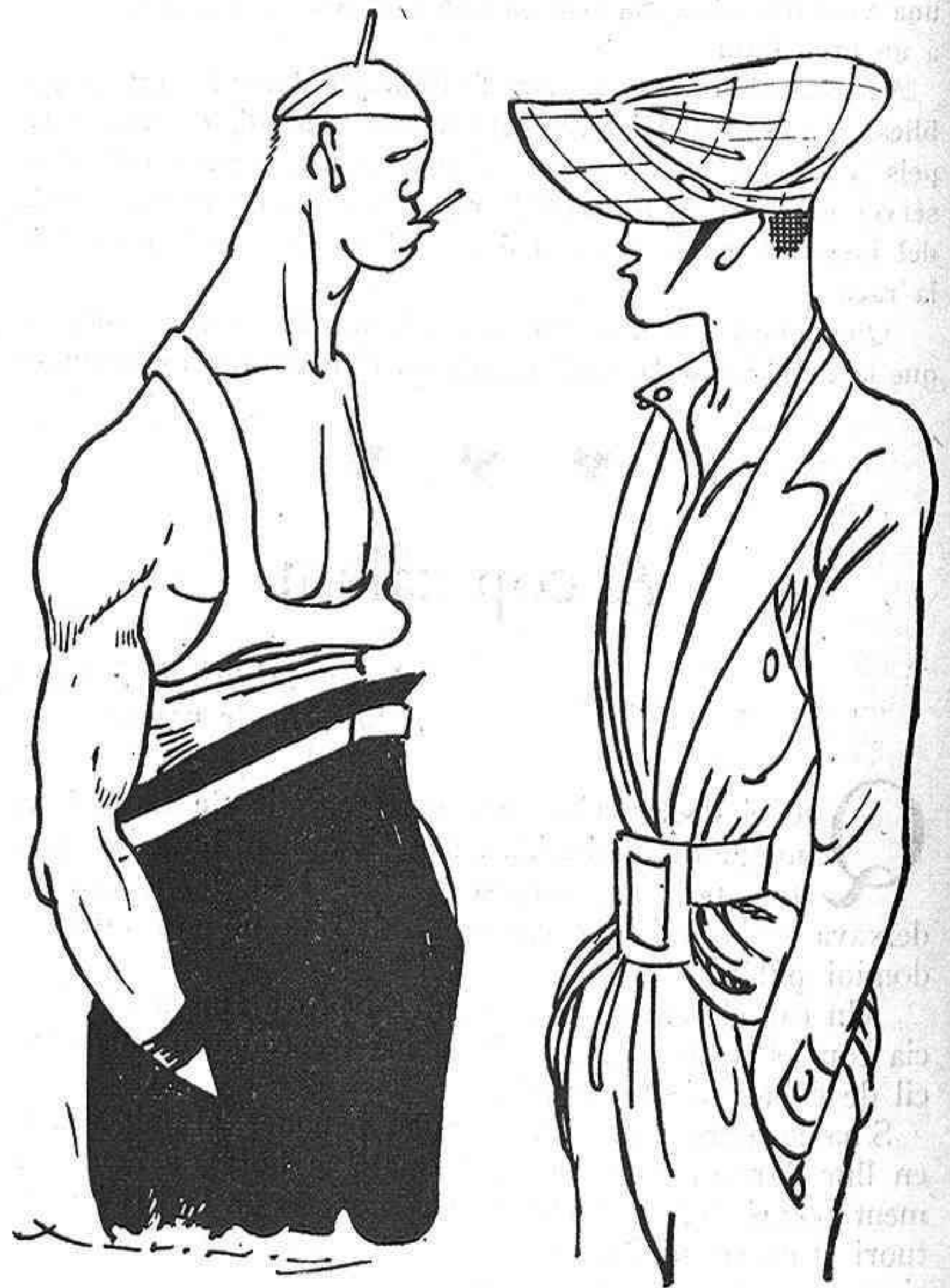
A mi m'agraden els joves decidits i sense *monyos*, que pose nel cor en ço que fan i no pensen en fer entrar el clau per la cabota ni en ficar-se en cap capelleta de les moltes on sol espatllar-se el nostre jovent. En Tur de Montís és ibicenc, ha begut la calda del sol d'Ibiça i la llum esplèndida de la illa formosíssima, abocant ambdues coses damunt la tela: la ingenuïtat i l'enlluernament de la joventut.

Què més se li pot demanar a un novici de l'art, que diuixa com cal, compona amb gust i sap trobar les més riques coloracions? Em penso que res. El retrat de la mare de l'artista, sobri i distingit; el quadro *Flors camperoles*, de coloracions càlides i sucoses i *El Descans*, amb ses tonalitats suaus i fresques, són altres tantes belles promeses que ens fa l'expositor d'ésser dintre poc temps un pintor d'empenta.

Que no hi trobem tares a l'exposició? Sí que n'hi ha! Però les ofeguen les bones qualitats que reuneixen les obres exposades.

C. ARBÓ

Necessiteu la cuirassa de la censura? Febles sereu. Necessiteu lleis especials i jutges vostres? Secta sereu. Déu, cobert per la censura? Ja no és llum, veritat, etc.

MILLORES

—De manera, que has deixat la bugadera i tens relacions amb una planxadora?

—Veuràs, noi, una planxadora sempre dóna més ilustre.

ESQUELLOTS

Amb motiu de la nova nivellació de la Plaça de Catalunya, l'estació soterrània del Metro restarà enlaire i s'hi tindrà de pujar amb escala.

Què això és una paradoxa?

Es clar, home! No veu que tota la Plaça de Catalunya serà una obra paradoxal!

Potser quan soni aquest esquellot ja haurà plogut. Em refereixo a la pluja de distincions que els metereòlegs oficinosos ens tenen anunciada fa dies, entre les quals s'hi troba el nomenament de Marquès de Pedralbes per en Nebot.

Heu's aquí un títol que jo canviaria pel de Marquès de Mató, en remembrança d'aquella Serafina famosa que els feia tan dolços i tan flonjos.

Fa que seria un títol ben popular?

—Què no ha vist la processó, senyor Ventura?

—Ai, fill meu—respon un pinta cuïnes— a mi em corre fa dies per dins.

La senyora Filomena, que es comprà una mantellina sols per a poguer veure'l, plora a llàgrima viva. No l'ha pogut veure un sol dia.

Pitjor nosaltres, que amb tantes vegades no l'hem pogut ni el podem veure mai!...

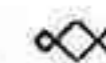

L'altre dia a "Romea" feien Enric IV, d'en Pirandello. Un senyor gras i roig com un bacó, roncava. Altre cavaller que seia al costat el tocà i li digué:

—Que no li agrada aquesta farsa teatral?

I l'home aixecà el cap i respongué amb ingenuïtat:

—No, senyor; m'estimo més veure La viuda alegre.

Per si són aficionats als escacs, a les xarades o a la morra els ensenyar un joc nou, matemàtic, metafísic, filosòfic i entretingut que ha introduït a Espanya el senyor Eugenio de Oros, l'ex "Xenius". Prenguin aspirina, transfigurint-se i llegeixin.

Quien cayó sube, quien se aniquila, se individualiza de nuevo y contornea. Quien se daba se recobra. Quien consintió en morir renacerà. Gota, humedad, tallo, grano...

Fulles, troncs, raves, bledes. Amunt i crits!

De la forma a la forma pasando por lo informe. De ser uno a ser una pasando por no ser nadie...

De tres a tres va zero, passant per la drecera, que diguéssim.

Tú, maestro, iràs al tallo y al grano.

Llàstima que no ho fem tots com el mestre.

Húndete, niégate. Muere. No temas.

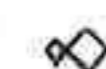
Posa't tranquil, compra't un nas, afaita't, rasca'm aquí.

El pueblo debería salir con rogativas. Dame agua. Intelligencia española!

Doneu-li aigua, chicos!... Si ho descobreix en Junoy rebenta d'enveja.

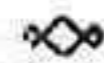
Sembla que a Vinallop hi ha caigut una rifa, una rifa nacional. La rifa ha sigut un alcalde analfabet que els hi han encolomat i que no saben com treure-se'l del damunt.

Es o no és una rifa nacional això?

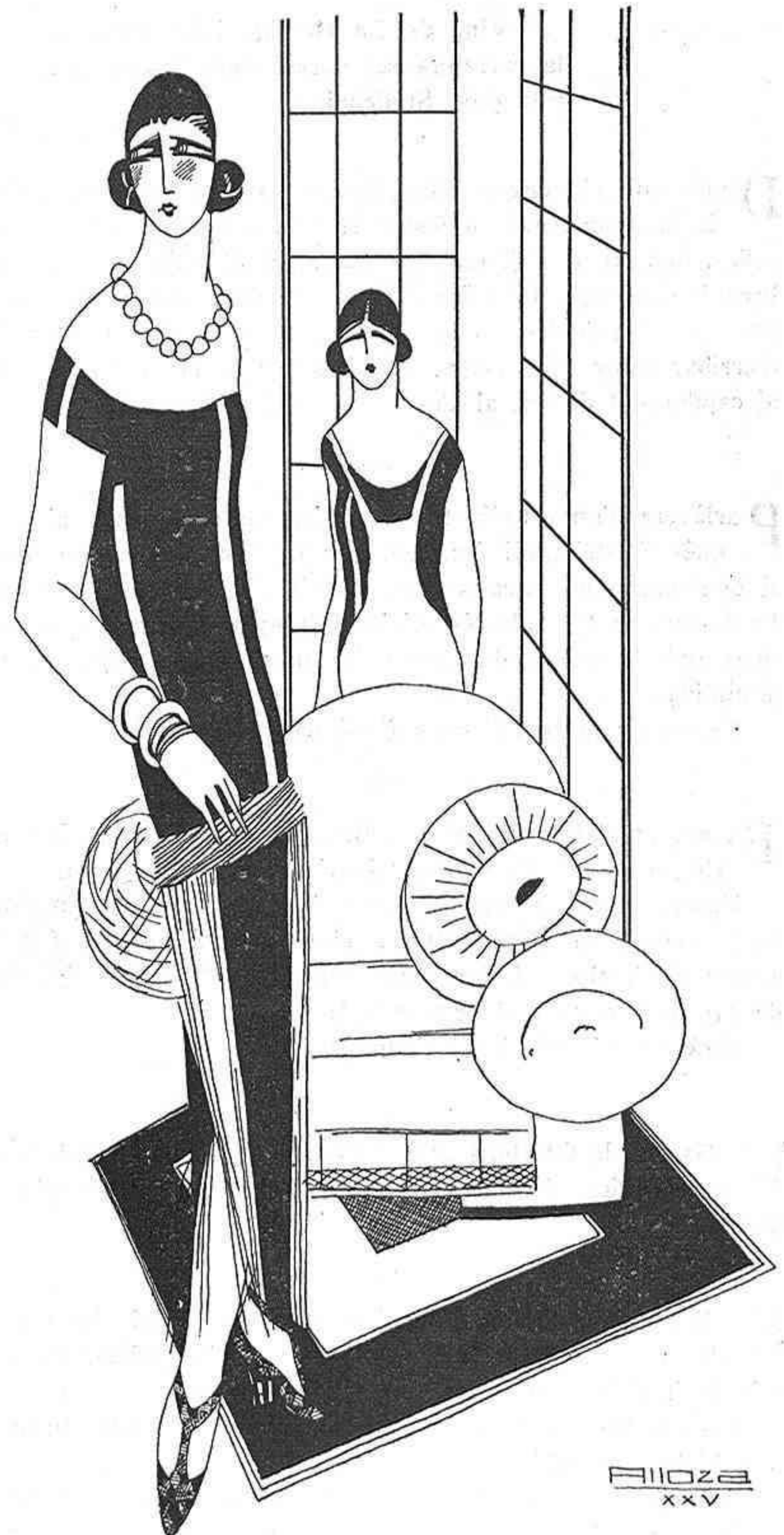
Fa dies un estudiant de l'Escola d'Enginyers Agrònoms s'atreu a interpellar al president del Directori al bell mig d'una escala, on, segons diuen, la paciència del president va ésser posada a prova.

Des d'aquell fet, aquella escala serà una mena d'escala de Jacob.

L'altre dia, a la batalla de flors del Passeig de Gràcia, una pobre dona amb tres criatures demanava caritat per entremig de la gentada alegre i confiada i entretinguda amb les flors que volaven per tot.

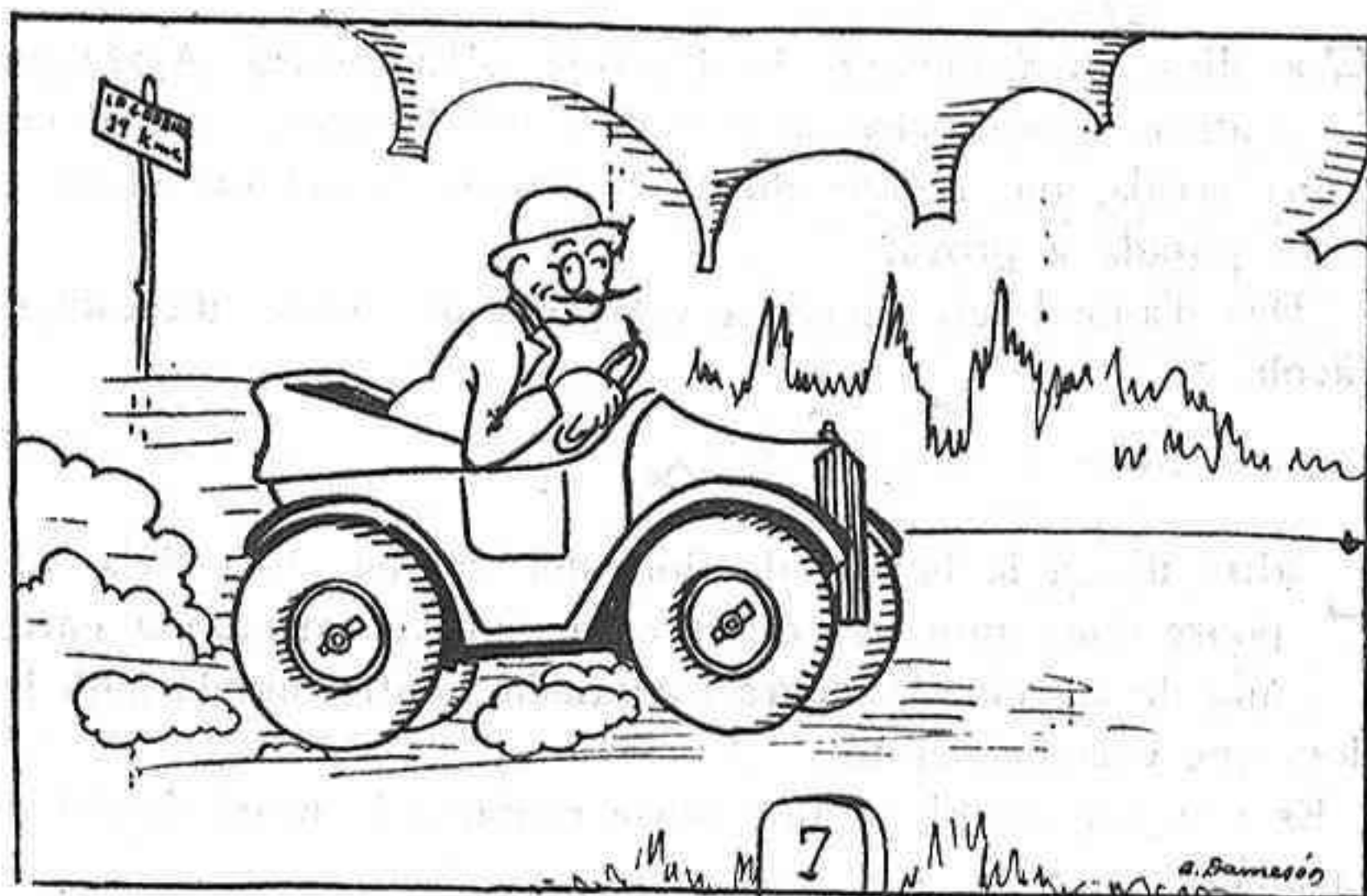
Es veu que no hi ha flor sense espines; i encara fossin de bacallà...

LES REGIDORES

—El seu marit demana veure-la, senyoreta.

—Que vingui a l'Ajuntament.

CASUALITATS

—Vinc de La Garriga i he trobat a la carretera set cotxes amb "pane"... i tots eren Studebaker!

Diuen que el senyor Sala, l'home que ha batut el record de la popularitat en distància i en velocitat, anirà a Bruxelles, delegat al Tribunal Internacional d'Arbitratge de Cambres de Comerç... Hi anirà si fa calor. Doncs, que en faci. Nosaltres ja el voldríem veure allí. Sabem tant del cert que ha d'arribar lluny, que estem neguitosos i ja el voldríem veure al capdamunt de tot, al Pol.

Parlàvem d'un estudiant que va fer enfadar—quasi—al marquès d'Estella, oi? Ara hem trobat una notícia que no sabem si enganxa o no enganxa. La notícia diu que el Claustre de Professors de l'Escola Especial d'Enginyers Agrònoms ha castigat amb la pèrdua del curs a l'alumne número onze, per indisciplina...

Veuen als nens dolents què els passa? Torna-hi!

En aquest viatge d'en Sala a Bruselles hi tenim una fe cega. Estem segurs d'un gran triomf per la nostra terra.

Vostès ja saben que es tracta d'anar a resoldre qüestions de comerç, i nosaltres, els barcelonins, som uns trunfos en aquestes qüestions. I com que entre tots els barcelonins, cap de tan trunfo com el senyor Sala...

Serà una victòria local d'aquelles!

La Gaceta de Catalunya està convençuda de què Barcelona és monàrquica. Nosaltres també. D'abans d'enterar-se'n la Gaceta.

En Fournier, el famós Fournier—no el coneixen?—ha renunciat a fer el viatge a Turquia per tal d'organitzar els serveis de justícia entre turcs.

Ens sembla que n'ha fet una com un cove. Tantes turques com hi han per allí...

Poguéis anar-hi algú que nosaltres designaríem... Es allò: "Déu sempre dona faves a qui no té queixals".

Un diari de casa diu que el Japó ofereix una amenaça al Govern de la Xina. Carai de japonesos, quines ofertes! Els xinos devien dir: No, no, gràcies, que aprofiti...

Diuen que els estudiants de la Xina es queixen inútilment al Govern. I d'això es queixen? Sempre seran xinos aquells! Aquí els estudiants no es queixen pas per tan poca cosa...

Encara gasten paper i tinta per allò de la catàstrofe de Les Planes. Llàstima de tinta i llàstima de paper. I llàstima de tots plegats!

Fa uns quants dies que es sent música per tot. Marxes, pasdobles, cometes de dia, timbals de nit. Tot és música, nois! Sembla el somni de Beethoven.

La Prensa es pregunta si M. Poulet aconseguirà formar Govern i resoldre la crisi belga, que és una mena de malaltia crònica.

Malaltia llarga, parenta de la mort. Aquest Poulet encara fa piu piu, però ens sembla que... farà una mort com un Poulet.

Per més que regirem diaris locals, no trobem cap suïcidi per amor.

Oh, l'amour! Què fa l'amour? Fa més d'una setmana que no es mata ningú a la bertinesca.

Serà que els enamorats, apassionats, han prorrogat el suïcidi setmanal per no perdre les festes de la visita règia?

Al teatre de la Rambla l'hau donat per fer La negra. Potser durarà temps.

Només ens faltava aquesta. Com si no fes prou temps que la tenim la negra!

Estem desitjant que faci una calor d'aquella que no pot resistir-se, d'aquella que ofega.

A veure si la gent es banya d'una vegada, cara!!

Banyeta: Ja van quatre vegades que ens diu el mateix, home... Banyeta, banyeta,—no ens facis la santíssima. — Coca: Es trist això, materialment i espiritualment. Vostè és una coca amb llardons. — Foraster: Es a dir que vostè ve de Rússia? Vet aquí perquè es tan fred això que ens envia. Encara porta glaç de les estepes a l'estilogràfica. — A. R. I.: A, erre, i, eh? Doncs erre i pe. Al cove per vida eterna. — (M. Aiguaclara: L'aigua clara ens agrada. A l'istiu encara més; en bevem tan poca d'aigua clara per aquí a ciutat... Vagi enviant, vagi... — Tío Paco: El tío Paco—fuma tabaco—de la orilla. Això del tío Paco és una cançó. A més, això del Tío és un cuento. Nosaltres no estem per cuentos ni per cançons. — C. M.: Bé, sí, no, vaja... Miri: ja ens hi pensarem i li direm el que farem, estem? — Socías: Va, va, va... al cove! — Pitu: Sí, jove, sí. Va. Ho fa bé — J. C.: Purgui's, fill... — Camarassa: Com que sóc de Sant Boi,—i estic sempre alegroi,—la gent que em veu xiroi,—em diu... Adiós, noi! Li deuen dir, eh? Nosaltres també li diem.

EL LIBRO DEL DIA

Verney d'Oriani

¿Quiere V. ganarse un sobresueldo?

PEQUEÑOS TRABAJOS Y TAREAS FÁCILES CON QUE APROVECHAR UNAS HORAS ENTRETENIDAS Y REMUNERADAMENTE

Un tomo 8.º

Pesetas 3

CAMILO FLAMMARION

Historia del Cielo	Un tomo tela 4.º	Pesetas 18
La muerte y su misterio	(Antes de la muerte)	» 6
La muerte y su misterio	(Alrededor de la muerte)	» 6
La muerte y su misterio	(Después de la muerte)	» 7
Las casas de los Duendes	» 7

EMILI SALETA I LLORENÇ

A l'ombra del camí

Pròleg de l'Ignasi Iglesias

Pessetes 5

NUEVA EDICIÓN

ALGO

Poesías de J. M.ª Bartrina

Pesetas 6

SINGLOTS POETICS DE Frederic Soler (PITARRA)

La butifarra de la llibertat
L'Esquella de la torratxa
Lo cantador
Lo castell dels tres dragons
¡Cosas del oncle!
Ous del dia
Las píldoras de Holloway
Si us plau per forsa
Un mercat de Calaf
Un barret de riallas
La venjansa de la Tana
La vaquera de la piga rossa

Las Carabassas de Montroig
En Joan Doneta
Lo punt de las donas
L'últim Trencalós
L'Africana, paròdia d'aquesta magnífica òpera.
Gra y palla, paper per a matar ratos, collecció de poesies
Lo boig de las campanillas
Il Profeta, paròdia d'aquesta magnífica òpera.
Faust, paròdia d'aquesta magnífica òpera.
Liceistas y cruzados
Los héroes y las grandesas
La mort de la Paloma

Preu de cada Singlot 0,60 cèntims

Les 24 obres publicades, enquadernades

Pesetas 20

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EL VELL TEATRE ESPANYOL

—Ja ho veus, anem cap als cent anys i encara fem comèdia per a divertir a la mainada.